

Mezinárodní konference o východním křesťanství, judaismu a islámu

Jana Rozehnalová

Ve dnech 25.– 28. června 2008 se uskutečnilo ve slovenské obci Dolná Krupá u Trnavy mezinárodní sympozium pod názvem „Eastern Christianity, Judaism and Islam between the Death of Muhammad and Tamerlane (632-1405)“. Sympozium v prostředí klasicistního zámku zorganizoval s podporou nadace Alexandra Humboldta slovenský sinolog Marián Gálik (Orientální ústav Slovenské akademie věd). Zvláštností tohoto setkání bylo složení účastníků, neboť jádro přednášejících tvořili badatelé, kteří v minulosti získali stipendium Humboldtovy nadace a to v různých společenskovědních oborech, především historikové, ale také orientalisté a archeologové.

Hlavním tématem konference byly vzájemné kontakty a mezináboženské vztahy tří zmíněných tradic: křesťanství, zejména východního, judaismu a islámu v období vymezeném smrtí Muhammada a Tamerlána (632-1405). Konference navazovala na předchozí setkání „Trade, Journeys, Inter- and Intracultural Communication in East and West (up to 1250)“, které se uskutečnilo v roce 2004, někteří účastníci se tedy nesetkávali v Dolné Krupé poprvé.

Program byl rozdělen do tří dnů. Odborná část byla proložena malými exkurzy překvapivě do života a tvorby Ludwiga van Beethovena, který na zámku jistou dobu působil. V programu se tedy našel prostor pro přednášku o jeho soukromém životě, i prohlídku domku, ve kterém pobýval. V úvodu konference také v historickém sále zazněla jeho Sonáta měsíčního svitu.

Účastníci se na konferenci sjeli doslova z celého světa, přítomni byli badatelé nejen z Evropy, ale také z Austrálie, Izraele a z Číny. Podobně pestrá byla i paleta přístupů, kterými uchopili zvolené téma. V úvodním bloku přednášek se Marián Gálik pokusil nastínit historický vývoj západního a východního křesťanství s ohledem na vzájemné vztahy a vztahy k ostatním abrahamovským tradicím. Upozornil na období christologických sporů, jehož výsledkem byla narůstající propast mezi západním a východním křesťanstvím, a vyzval k hledání historických východisek k rozvoji ekumenického dialogu, nejen v rámci křesťanství.

O předpokladech šíření křesťanství, jak jsou formulovány v Matoušově evangeliu, promluvil Petr Pokorný (Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy). Poslední obsáhlejší příspěvek věnovaný tentokrát náboženské toleranci a naopak donucování k víře v islám přednesl Yohanan Friedmann (Hebrejská univerzita v Jeruzalémě).

V dalších sekcích zazněly příspěvky, které podstatně geograficky rozšířily mapované pole zájmu také o témata z Afriky (Viera Pawliková-Vilhanová, Mlada Mikulicová) a Indie (Jana Rozehnalová). Pozdně odpolední sekce byla potom věnována příspěvkům archeologů, převážně ze Slovenské akademie věd, kteří se soustředili především na byzantské vlivy patrné na památkách středoevropského prostoru (Titus Kolník, Alexander Ruttkay aj.).

Druhý den konference byl velmi nabitý. Ačkoliv mezi příspěvky převažovaly historické analýzy, zazněly i detailnější rozborů věnované filosofickým problémům. Do této skupiny patřil příspěvek Olgy Lizzini (Univerzita v Bochumi) o reflexi konceptu jedinství v arabské islámské filosofii. Zajímavou přednášku, která nastínila vztahy mezi Jeruzalémským královstvím křížáků a východními křesťanskými církvemi, proslavil přední odborník na dějiny křížových výprav Benjamin Z. Kedar (Hebrejská univerzita v Jeruzalémě).

Jiný aspekt vzájemných kontaktů mezi náboženskými společenstvími, totiž v rovině umělecké, představila Lucy-Anne Hunt (Metropolitní univerzita v Manchesteru), která se zaměřila na vliv islámského umění na křesťanskou uměleckou produkci. Na Dálný východ posluchače přenesl Samuel N. C. Lieu (Univerzita Macquarie v Sydney), který v příspěvku bohatě provázeném fotografiemi, promluvil o památkách nestoriánské misie v Číně.

Událostí, která smutně poznamenala průběh setkání v Dolné Krupé, bylo nečekané úmrtí předního českého sumerologa Blahoslava Hrušky, s jehož texty se setkali i čtenáři na stránkách *Religia*.

Poslední dopoledne před ukončením konference bylo věnováno diskusi o vyhlídkách a možných cestách, jakými se vztahy tří velkých monoteistických náboženství mohou ubírat, a zejména otázce zda a jakou roli mohou v tomto procesu sehrát samotní badatelé. Zatímco někteří přítomní se přikláněli k aktivnímu zapojení badatelů do mezináboženského dialogu, jiní zůstali zdrženlivější. Pro religionistu byla účast na této konferenci především připomínkou toho, že studium mezináboženských vztahů je tématem, které přitahuje badatele z mnoha různých oborů, nejen z okruhu religionistiky. Někteří z nich se navíc nezdráhají (znovu) vznést otázku angažovanosti vědců na tomto poli a hledat možná uplatnění výsledků svých bádání.